

انگیزه های توسعه مکانیزاسیون کشاورزی در ایران و موانع موجود

سید مهدی نصیری^۱

ایران باستان را اگر نتوان اولین تمدن نام برد که کشاورزی را آغاز و توسعه داد اما بی شک یکی از اصلی ترین تمدنهای تاثیر گزار بوده است. طبق نظر مورخان آن زمان که منطقه اروپا را آب فرا گرفته بود نجد ایران خشک و قابل سکونت بوده است. بر این اساس قدمت کشاورزی در ایران به ۶۰۰۰ سال پیش می رسد. در زمان تشکیل حکومتهای اولیه در ایران، کشاورزی رونق داشت به قسمی که ابتکار حفر کانالهای زیر زمینی (قنات) و بهره برداری از آن را به ایرانیان نسبت می دهند. در زمان حکومت قاجار و بعد از آن تا قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، بخاطر سست بنیادی حکومت کنندگان و سرسپردگی مفرط آنها از لحاظ فکری و فرهنگی، مقوله کشاورزی جایگاه واقعی خود را پیدا ننمود. وابستگی اقتصاد ایران به نفت در قبل از انقلاب ۵۷ به حدی بود که بعد از آن نیز روند کاهشی قابل ملاحظه ای پیدا نکرد (طبق لایحه بودجه سال ۱۳۷۹ نیز ۴۹٪ از درآمدهای دولت از طریق فروش نفت عاید می شد) در حال حاضر با توجه به بحران بودجه سال ۱۳۷۷ و کاهش درآمد دولت، توجه به درآمدهای حاصل از فروش محصولات کشاورزی بیش از پیش احساس می شود. امروزه کشورهای پیشرفته اروپایی با مصرف ۱/۵ اسب بخار در هکتار غذای ۱۲۰ نفر را

^۱ عضو هیات علمی دانشگاه خلیج فارس

براحتی تهیه می کنند و این در حالی است که در کشور ما با مصرف ۰/۷ اسب بخار در هر هکتار غذای ۳۲ نفر تامین می شود .

پیشرفت در امر مکانیزاسیون توصیه ای نسیت که بتوان یکشنبه آنرا اجرا نمود و نیاز به زیر ساختهایی دارد ولی شروع آن از امروز مسلماً بهتر از فردا است . مهمترین مشکلات عدم بهره برداری و یا توفیق این مهم را می توان ضعف سیستم آموزشی (تربیت نیروی انسانی متخصص و آموزش مروجان و کشاورزان) ، عدم تطبیق کامل ماشینهای وارداتی با شرایط داخل ، مدیریت ناصحیح در زمینه بهره برداری از ماشین ، گرانی ماشینها و ادوات کشاورزی ، کمبود وسایل و ادوات بخصوص تراکتور ، عدم سرمایه گذاری در بخش کشاورزی ، خرده مالکی در ایران ، پایین بودن کیفیت ادوات ساخت داخل ، بالا بودن رده سنی کشاورزان و ... دانست .

با توجه به معضلات فوق ضروریست راه حل ریشه ای پیدا و اجرا شود . چون پاره ای از این موارد در ارتباط تنگاتنگ و شبیه ای با یکدیگرند . از آن جمله گرانی ماشین و کمبود آن یا بالا بودن رده سنی کشاورزان ، ضعف آموزش و مدیریت ناصحیح ، بنابراین در مجموع بر راه حلهایی چون تشکیل و تقویت تعاونی های تولیدی ، تشکیل و تقویت تعاونی های خدماتی (مکانیزه) استفاده از فارغ التحصیلان بیکار در تشکلهای خصوصی تولیدی ، انجام تحقیقات کشاورزی منطقه ای و ترویج موثر آن یکپارچه کردن اراضی ، توجه به وضعیت معیشتی و رفاهی روستاییان ، توسعه صنایع جانبی کشاورزی و ... تاکید می گردد .